

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Ходот Аліни Олексіївни **«Методика підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу»**, поданого на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 – Освіта/Педагогіка, спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Актуальність теми дисертаційної роботи. Проблема підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів є актуальною і зумовлена необхідністю поєднання розвитку їхніх виконавських, педагогічних і творчо-інтерпретаційних умінь у контексті сучасних вимог мистецької освіти. У сучасному соціокультурному просторі все більшої ваги набуває орієнтація на особистість як носія творчого потенціалу та активного суб'єкта культурної взаємодії. У цих умовах особливої значущості набуває здатність людини до самовираження і самопрезентації, що розглядається як прояв її індивідуальності. Остання постає не лише як внутрішня характеристика, а як цілісна система проявів, що формується у діяльності, комунікації та культурному контексті. Через різні форми творчої діяльності особистість репрезентує власний досвід, емоційний світ і ціннісні орієнтації, що визначає її роль у культурному просторі.

У наукових дослідженнях підкреслюється, що індивідуальність проявляється через процес репрезентації, у якому внутрішній зміст особистості набуває зовнішніх форм. Цей процес поєднує психологічні, емоційні та культурні механізми, завдяки яким особистісний досвід стає доступним для сприйняття іншими. У цьому контексті поняття іміджу розглядається як узагальнений образ особистості, що формується у комунікативній взаємодії та відображає її індивідуальні риси, стиль поведінки і способи самопрезентації.

У сучасних гуманітарних дослідженнях імідж розглядається як узагальнений образ особистості, що формується у процесі її соціальної та

комунікативної взаємодії та відображає індивідуальні особливості, стиль поведінки і способи самопрезентації людини (R. Barthes, H. Belting, K. Boulding, Д. Вергун, Л Новік, І. Продан, О. Скалацька та інші). Імідж у такому розумінні постає не випадковим зовнішнім ефектом, а формою репрезентації індивідуальності, у якій поєднуються внутрішній зміст особистості і способи його зовнішнього вияву.

Однією з найбільш природних сфер вияву індивідуальності є мистецтво. У мистецькій діяльності внутрішній досвід людини трансформується у художній образ, що поєднує емоційне переживання, інтелектуальне осмислення та естетичну форму. Художній образ у цьому випадку виступає не лише результатом творчого процесу, а й засобом комунікації між митцем і аудиторією, через який індивідуальність виконавця набуває виразності і стає відкритою для художнього сприйняття (В. Рева, А. Ткаченко, Г. Удяк, Т. Шершова тощо). Особливо яскраво ця закономірність проявляється у музичному виконавстві. У процесі музичної інтерпретації виконавець не просто відтворює нотний текст, а надає йому індивідуального художнього змісту, що формується у взаємодії особистісного досвіду, емоційного переживання та творчого мислення. Саме тому музичне виконавство розглядається як особлива форма художньої репрезентації індивідуальності, у якій внутрішній світ виконавця набуває звукового і образного втілення (В. Заєць, Г. Кондратенко, Кун Цзівей, Н. Мозгальова, О. Олексюк,).

У цьому контексті вокальне мистецтво має виняткові можливості для прояву творчої індивідуальності. Спів більше, ніж інші види музикування, поєднує музичний, емоційний, тілесний і комунікативний виміри художньої діяльності. У вокальному виконанні художній образ формується не лише через інтерпретацію музичного матеріалу, а й через систему сценічних засобів виразності. До них належать манера виконання, інтонаційна виразність, пластика рухів, міміка, характер взаємодії з аудиторією. У сукупності ці елементи створюють цілісний сценічний образ виконавця, який відображає його художню індивідуальність (С. Гмиріна, М. Суколова, С. Точкова)

Особливої виразності цей процес набуває у сфері естрадного вокалу. Естрадне виконавство поєднує музичну інтерпретацію, сценічну дію та комунікативну взаємодію зі слухачами. У межах такої діяльності формується індивідуальний сценічний імідж виконавця, який відображає особливості його творчої індивідуальності, стиль художньої подачі та способи сценічної самопрезентації (А. Бойчук, Т. Кулага, Н. Павлюк, Т. Шершова). Саме тому естрадний вокал розглядається як ефективний простір розвитку індивідуальності виконавця та її художнього втілення. З огляду на це проблема формування індивідуального сценічного іміджу набуває важливого значення у системі мистецької освіти. Сучасна вокальна педагогіка орієнтується не лише на розвиток технічних вокальних умінь, а й на формування творчої індивідуальності виконавця, здатного до самостійного художнього мислення і сценічної самопрезентації.

У процесі навчання співу важливо створювати такі умови, за яких учень може усвідомити власну індивідуальність, знайти адекватні засоби її художнього вираження та сформувати цілісний сценічний образ. Реалізація такого підходу значною мірою залежить від професійної підготовки викладача вокалу. Сучасний педагог має бути здатним працювати у варіативних умовах розвитку творчої індивідуальності учнів, враховувати їхні художні нахили, психологічні особливості та можливості сценічної самопрезентації. Це передбачає формування у майбутніх викладачів вокалу здатності усвідомлювати закономірності створення сценічного образу, спрямовувати розвиток творчої індивідуальності учнів і допомагати їм знаходити власні способи художнього самовираження.

Водночас аналіз наукових джерел і сучасної педагогічної практики свідчить про те, що питання підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів залишається недостатньо розробленим. У педагогічній практиці така діяльність часто здійснюється фрагментарно або інтуїтивно, без системного методичного забезпечення і цілісної педагогічної концепції її реалізації.

Актуальність досліджуваної проблеми загострюється через виокремлення таких суперечностей: між зростаючим значенням творчої індивідуальності та сценічної самопрезентації особистості у сучасному культурному просторі і недостатньою увагою до їх цілеспрямованого розвитку в мистецькій освіті; між теоретичним визнанням важливості формування сценічної індивідуальності виконавця та недостатньою розробленістю методологічних і методичних засад підготовки майбутніх викладачів вокалу до цієї діяльності; між потребою у фахівцях, здатних розвивати сценічну індивідуальність учнів, і обмеженим методичним забезпеченням підготовки до формування їхнього індивідуального сценічного іміджу засобами естрадного співу.

Усе зазначене переконливо підтверджує актуальність теми дослідження.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Маючи на меті теоретичне обґрунтування, розробку на експериментальну перевірку методики підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу, здобувачка здійснила глибокий аналіз наукових праць та існуючих наукових концепцій. Зокрема досліджені: концепції образу, репрезентації та іміджу як форм символічного і образного втілення індивідуальності особистості у культурі та соціумі (О. Апостол, Н. Барна, R. Barthes, Н. Belting, І. Бондаренко, О. Варгата, Д. Вергун, І. Гриценко, Т. Демчук, S. Hall, О. Єргідзей, Р. Кравець, О. Кузьменко, R. Milani, Л. Новік, І. Продан, А. Ross, О. Скалацька, Н. Старожук, А. Walzer Moskovic); психологічні теорії творчої індивідуальності, самовираження та художнього переживання, що пояснюють механізми прояву внутрішнього досвіду особистості у творчій діяльності (S. Kristinsson, D. McAdams, С. Максименко, М. Мельничук, В. Моляко, А. Olifer, Е. Olson, М. Папуча, С. Rogers, Т. Титаренко, Г. Шилова, J. Wilt); наукові визначення художнього образу та художньої комунікації у якості форми емоційно-інтелектуальної сценічно-артистичної взаємодії музиканта (О. Гришина, В. Заєць, Р. Juslin, Б. Кисляк, Р. Laukka, Д. Левіт, К. Марченко, О. Отич,

М. Сухолова, Г. Удяк); теоретико-методологічні засади аксіологічного (R. Ryan, Т. Калюжна, А. Козир, Н. Костюк, О. Олексюк, Се Сяолу, Н. Ткачова, В. Яковенко), особистісно-процесуального (В. Анрдрущенко, І. Бех, О. Дубасенюк, Т. Лисянська, Н. Поліщук, М. Слюсаренко, Г. Халєєва, О. Хохліна), психоестетичного (Н. Барвіна, І. Клименко, О. Максимова, Г. Падалка, В. Рева, Г. Сотська) та синергетичного (Н. Білова, Ю. Євтушенко, Н. Накен, В. Ільїн, В. Кремень, Ю. Раденко, Л. Ткаченко, В. Черкасов) підходів до мистецької освіти і професійної підготовки майбутніх педагогів; художньо-виконавська природа естрадного вокального мистецтва та особливостей формування індивідуального виконавського стилю у процесі сценічної діяльності (І. Бобул, А. Верещака, Л. Красовська, В. Овянников, Н. Фоломєєва, Т. Шершова); наукові праці з проблем фахової (Н. Ашихміна, Р. Добровольська, О. Кузнецова, Е. Кучменко, Р. Лоцман, Н. Мозгальова, О. Новська, Г. Падалка, А. Пісковський, Л. Степанова, О. Реброва) і, зокрема, вокальної підготовки (А. Asztalos, С. Гмиріна, В. Іванов, І. Кліш, Н. Кьон, Н. Овчаренко, Ян Пенфей, О. Прядко, С. Сисоєва, М. Сухолова, Н. Толстова, С. Точкова, А. Шпірка) майбутніх учителів і викладачів музичного мистецтва; роботи, присвячені вивченню естрадної вокальної підготовки у системі мистецької освіти, спрямовані на розвиток художньо-виконавських умінь, сценічної виразності та індивідуального стилю вокаліста (А. Барановська, О. Газінська, М. Гончаренко, R. Debrot, С. Кишакевич, Т. Кулага, О. Мамікіна, А. Попова, Т. Потапчук, S. Riggs, Ю. Савченко, С. Sadolin, Я. Сверлюк, І. Швець).

Методологію дослідження становить розуміння сценічного іміджу як форми художньої репрезентації індивідуальності виконавця та психолого-естетичне трактування художнього образу як результату взаємодії емоційного переживання, інтерпретаційного осмислення і сценічного втілення музичного змісту. У цьому контексті індивідуальний сценічний імідж постає як інтегральний спосіб прояву творчої індивідуальності у вокальному виконавстві, що поєднує внутрішній художній досвід, інтерпретаційний задум і засоби сценічної самопрезентації, виконуючи функцію художньої комунікації.

Методологічний каркас дослідження утворює інтеграція аксіологічного, особистісно-процесуального, психоестетичного та синергетичного підходів, у межах яких підготовка майбутніх викладачів вокалу осмислюється як формування здатності до розуміння механізмів сценічної репрезентації, інтерпретаційного моделювання образу та педагогічного супроводу становлення сценічного іміджу учнів, що визначає підґрунтя розроблення відповідної методики.

Наукоємність дисертаційного дослідження реалізується за рахунок взаємоузгоджених теоретичних та емпіричних методів. *Теоретичні* методи – аналіз і синтез наукових джерел, порівняння, узагальнення, абстрагування, конкретизацію та екстраполяцію. Застосування цих процедур дозволило уточнити зміст ключових понять дослідження, визначити наукові підходи до розуміння індивідуального сценічного іміджу виконавця та окреслити концептуальні засади підготовки майбутніх викладачів вокалу до його формування у процесі навчання естрадного співу. Метод теоретичного моделювання використано для розроблення структурної моделі підготовленості майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів, а також для побудови системи критеріїв, показників і рівнів її сформованості. *Емпіричну частину* дослідження забезпечили методи педагогічного спостереження, неформалізованого інтерв'ювання, аналізу результатів творчої виконавської діяльності здобувачів, експертного оцінювання та психологічної діагностики. Для обробки отриманих результатів використано *метод математичної статистики*: розрахунок за критерієм кутового перетворення Фішера, що дозволило статистично підтвердити ефективність розробленої методики підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу.

Список використаних джерел складає 250 найменувань, із них 52 іноземними мовами. Така джерельна база демонструє переконливість теоретичних положень дослідження.

Структура дисертації, логіка викладу матеріалу у трьох розділах, що об'єднують сім підрозділів, її обсяг (280 сторінок, з яких 202 основного тексту), а також оформлення роботи відповідають вимогам, які ставляться до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Апробація результатів дослідження здійснена на 7 міжнародних науково-практичних конференціях.

У вступі розкрито актуальність дослідження, мету, завдання, об'єкт, предмет, методи, методологію і теоретичні основи дослідження, висвітлена наукова та практична новизна.

У першому розділі *«Теоретичні засади дослідження проблеми підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу»* сутність поняття «імідж» визначено як форму репрезентації особистості, у межах якої її внутрішній зміст набуває зовнішнього вираження, доступного для сприйняття, інтерпретації та комунікації у соціальному просторі. Уточнено зміст індивідуального сценічного іміджу як специфічної форми публічної художньої репрезентації у виконавській діяльності. У музично-виконавському контексті він постає як цілісна система сценічної самопрезентації, що поєднує особистісну індивідуальність виконавця, інтерпретацію музичного матеріалу, сценічну поведінку та взаємодію з аудиторією, виступаючи інтегрованою формою художнього самовираження.

Окреслено специфіку естрадного співу як особливого художньо-педагогічного середовища формування сценічної індивідуальності. Встановлено, що він характеризується полістилістичністю, відкритістю до різних музичних впливів, активним використанням технологій та орієнтацією на індивідуалізацію виконавської манери. Його природа визначається синтезом вокального звучання, сценічної пластики, емоційної виразності й безпосередньої комунікації, що зумовлює розгляд естрадного співу як простору становлення сценічної особистості виконавця. Доведено педагогічно-розвивальний потенціал формування індивідуального сценічного іміджу як чинника становлення творчої індивідуальності. У цьому процесі інтегруються особистісний досвід, емоційно-

образне переживання та інтерпретаційне мислення, що сприяє розвитку художньої рефлексії, комунікативної виразності та усвідомленого самовираження. Відповідно, формування сценічного іміджу має здійснюватися як цілеспрямований педагогічний процес.

Визначено, що фахова підготовка майбутніх викладачів вокалу є багатовимірним процесом, у якому професійне навчання поєднується з особистісним розвитком. Вона охоплює формування системи знань, виконавських умінь, педагогічних компетентностей, інтерпретаційного мислення та творчої самореалізації. Підготовка до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу розглядається як цілеспрямований процес набуття фахових знань і досвіду, що забезпечує здатність організувати художньо-педагогічну діяльність.

Узагальнено поняття підготовленості майбутніх викладачів вокалу як інтегративної професійно-особистісної характеристики, що включає професійну спрямованість, спеціалізовані знання, здатність до художньої інтерпретації, творчого самовираження та організації педагогічної взаємодії. Також передбачає застосування художньо-педагогічних засобів розвитку сценічної індивідуальності учнів і проєктування їхнього сценічного іміджу.

Запропоновано компонентну структуру підготовленості, яка охоплює мотиваційно-особистісний, когнітивно-творчий, комунікаційно-імплікаційний і рефлексивно-проєктувальний компоненти, що відображають ціннісні орієнтації, систему знань і вмінь, здатність до педагогічної взаємодії та професійної рефлексії.

У другому розділі *«Методологічні та методичні засади підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу»* викладено комплекс науково-методологічних підходів щодо підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу. Зазначено, що аксіологічний підхід спрямовує підготовку майбутніх викладачів вокалу на усвідомлення цінності творчої індивідуальності учня, значущості сценічної

самопрезентації виконавця та гуманістичного характеру педагогічної взаємодії у процесі вокального навчання. Особистісно-процесуальний підхід дозволяє розглядати професійне становлення майбутнього педагога як динамічний розвиток його індивідуальності, художнього мислення та педагогічної рефлексії у взаємодії з освітнім середовищем і виконавською практикою. Психоестетичний підхід враховує психологічні механізми художнього переживання, творчого самовираження особистості, емоційно-образного сприйняття музики та інтерпретації твору, що визначають формування сценічного образу у вокальному виконавстві. Синергетичний підхід інтерпретує підготовку майбутніх викладачів вокалу як відкриту систему професійного розвитку, у якій взаємодія художнього досвіду, інтерпретаційного мислення, педагогічних знань і сценічної практики забезпечує формування інтегральної якості професійної підготовленості.

Обґрунтовано систему принципів організації підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу. Серед яких виокремлено принцип ціннісно-сислової детермінації фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу; принцип індивідуально-динамічного становлення педагогічної позиції майбутнього викладача вокалу; принцип художньо-інтерпретаційної зумовленості педагогічних рішень у вокальному навчанні; принцип інтегративного поєднання сценічно-виконавських і педагогічних смислів вокальної підготовки; принцип комунікативної зумовленості сценічної самопрезентації у вокальному мистецтві; принцип нелінійної взаємодії складових фахової підготовки майбутніх викладачів вокалу.

Розроблено низку педагогічних умов ефективної підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу, до яких віднесено: актуалізацію ціннісного усвідомлення сценічної індивідуальності виконавця через осмислення іміджу як форми художньої репрезентації особистості; проєктування індивідуальних моделей сценічного іміджу через поєднання інтерпретації, сценічної поведінки

та візуально-образних рішень; організацію творчо-репрезентаційного освітнього простору, спрямованого на виявлення аутентичності та індивідуального сценічного іміджу самих здобувачів у сценічній практиці; запровадження системного рефлексивного аналізу сценічних інтерпретацій, що забезпечує здатність свідомо моделювати індивідуальний сценічний імідж учнів.

У третьому розділі дослідження «Експериментальна перевірка методики підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу» представлено критеріально-діагностичний інструментарій для встановлення рівнів підготовленості майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу. Кожен з означених критеріїв ґрунтується на атрибутивних характеристиках визначених структурних компонентів досліджуваного феномену і розкривається і вимірюваних показниках. Ціннісно-інтенційному критерію відповідають такі показники: ступінь усвідомлення художньої та педагогічної цінності індивідуального сценічного іміджу виконавця; міра сформованості мотивації до підтримки творчої самобутності учнів у процесі вокального навчання; ступінь прояву інтенції до розвитку сценічної індивідуальності учнів у педагогічній діяльності; рівень ціннісного ставлення до сценічної самопрезентації як складника вокально-виконавської культури. контекстуально-креативний критерій виокремлює такі показники: ступінь розуміння закономірностей формування сценічного іміджу у вокальному мистецтві; міра здатності аналізувати взаємозв'язок між інтерпретацією вокального твору, сценічною поведінкою та художнім образом виконавця; ступінь творчої варіативності у проектуванні сценічного образу відповідно до художнього змісту вокального твору; міра самостійності у пошуку художньо-виразних засобів сценічної інтерпретації. інтерактивно-сугестивному критерію відповідають показники: ступінь виразності сценічної комунікації виконавця з аудиторією у процесі вокального виконання; міра переконливості сценічної самопрезентації та здатності формувати цілісний сценічний образ; ступінь здатності організовувати художньо-комунікативну взаємодію з учнями у процесі

роботи над сценічною індивідуальністю; міра впливу виконавської інтерпретації на емоційне сприйняття слухацької аудиторії. аналітично-прогностичний критерій передбачає такі показники: ступінь сформованості навичок рефлексивного аналізу власної сценічної інтерпретації; міра здатності прогнозувати можливі варіанти сценічного іміджу учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей; ступінь усвідомлення педагогічних стратегій формування сценічної індивідуальності у процесі вокального навчання; міра здатності трансформувати результати аналізу сценічного виконання у педагогічні рішення.

Відображено результати констатувального експерименту, протягом якого встановлено, що підготовленість майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу на творчо-проектувальному (високому) рівні змогли продемонструвати лише 6,7% з 60 респондентів, тоді як на репродуктивно-шаблонному (низькому) рівні – 60%. Решта досліджених проявила середній (інтерпретаційно-пошуковий) рівень підготовленості.

Викладено зміст і аналіз реалізації розробленої методики підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу, яка передбачала впровадження спеціальних педагогічних процедур, організованих у чотири послідовних етапи: ціннісно-орієнтаційного (усвідомлення значущості розвитку і прояву сценічної індивідуальності), проєктно-образного (проєктування індивідуального сценічного іміджу), творчо-репрезентаційного (досвід сценічного втілення виконавського образу) та рефлексивно-конструктивного (рефлексивне осмислення і педагогічне моделювання сценічної індивідуальності учнів). Застосування математико-статистичної перевірки достовірності результатів за критерієм φ^* Фішера підтвердило ефективність запропонованої методики підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження полягає в тому, що вперше обґрунтовано компонентну структуру підготовленості майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу, у якій виокремлено чотири взаємопов'язані компоненти: мотиваційно-особистісний компонент як відображення ціннісного ставлення до сценічної індивідуальності учнів; когнітивно-творчий компонент як прояв системи спеціалізованих знань, інтерпретаційних умінь та творчого самовираження у виконавській та педагогічній діяльності; комунікаційно-імплікаційний компонент як характеристику здатності до педагогічної взаємодії і сценічної комунікації, які реалізуються у практиці педагогічної діяльності і зумовлюють педагогічні рішення; рефлексивно-проєктувальний компонент як показник здатності до особистісного і професійного аналізу та проєктування індивідуальних траєкторій розвитку і прояву сценічної індивідуальності учнів; розроблено критеріальний апарат для діагностики рівнів підготовленості майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів, що включає ціннісно-інтенційний критерій (показники: ступінь усвідомлення художньої та педагогічної цінності індивідуального сценічного іміджу виконавця; міра сформованості мотивації до підтримки творчої самобутності учнів у процесі вокального навчання; ступінь прояву інтенції до розвитку сценічної індивідуальності учнів у педагогічній діяльності; рівень ціннісного ставлення до сценічної самопрезентації як складника вокально-виконавської культури); контекстуально-креативний критерій (показники: ступінь розуміння закономірностей формування сценічного іміджу у вокальному мистецтві; міра здатності аналізувати взаємозв'язок між інтерпретацією вокального твору, сценічною поведінкою та художнім образом виконавця; ступінь творчої варіативності у проєктуванні сценічного образу відповідно до художнього змісту вокального твору; міра самостійності у пошуку художньо-виразних засобів сценічної інтерпретації); інтерактивно-сугестивний критерій (показники: ступінь виразності сценічної комунікації виконавця з аудиторією у процесі вокального виконання; міра переконливості сценічної самопрезентації та

здатності формувати цілісний сценічний образ; ступінь здатності організовувати художньо-комунікативну взаємодію з учнями у процесі роботи над сценічною індивідуальністю; міра впливу виконавської інтерпретації на емоційне сприйняття слухацької аудиторії); аналітично-прогностичний критерій (показники: ступінь сформованості навичок рефлексивного аналізу власної сценічної інтерпретації; міра здатності прогнозувати можливі варіанти сценічного іміджу учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей; ступінь усвідомлення педагогічних стратегій формування сценічної індивідуальності у процесі вокального навчання; міра здатності трансформувати результати аналізу сценічного виконання у педагогічні рішення); обґрунтовано комплекс методологічних підходів (аксіологічний, особистісно-процесуальний, психоестетичний та синергетичний) і принципів підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів; представлено методiku підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу на основі спеціально визначених педагогічних умов (актуалізація ціннісного усвідомлення сценічної індивідуальності виконавця через осмислення іміджу як форми художньої репрезентації особистості; проектування індивідуальних моделей сценічного іміджу через поєднання інтерпретації, сценічної поведінки та візуально-образних рішень; організація творчо-репрезентаційного освітнього простору, спрямованого на виявлення аутентичності, індивідуального сценічного іміджу та виконавського стилю здобувачів у процесі сценічної практики; запровадження системного рефлексивного аналізу сценічних інтерпретацій), яка реалізується у чотири етапи: ціннісно-орієнтаційний, проектно-образний, творчо-репрезентаційний та рефлексивно-конструктивний.

Уточнено: сутність поняття «підготовка майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів» як цілеспрямованого освітнього процесу набуття системи фахових знань, умінь, навичок і практичного досвіду, що забезпечують здатність педагога організовувати художньо-педагогічну діяльність, спрямовану на розвиток і реалізацію сценічної

індивідуальності учнів у сфері естрадного вокального виконавства; поняття «підготовленість майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу» як інтегративної професійно-особистісної характеристики, основу якої становлять професійна спрямованість, система спеціалізованих знань про естрадне вокальне мистецтво та закономірності становлення сценічного образу виконавця, здатність забезпечувати художню інтерпретацію і творче самовираження учнів у вокально-виконавській діяльності, а також уміння організовувати педагогічну та сценічну взаємодію, застосовувати художньо-педагогічні засоби розвитку і прояву сценічної індивідуальності учнів та здійснювати педагогічне проєктування їхнього індивідуального сценічного іміджу.

Подальшого розвитку набули: тлумачення поняття іміджу як динамічного смислового конструкта соціальної репрезентації особистості, у межах якого її внутрішній зміст набуває зовнішнього образного вираження у процесі соціальної комунікації; конкретизація змісту поняття індивідуального сценічного іміджу як цілісної системи сценічної самопрезентації виконавця, у якій поєднуються його особистісна індивідуальність, інтерпретація музичного матеріалу, сценічна поведінка та комунікація з аудиторією, та яка виступає інтегрованою формою художнього самовираження, що відображає індивідуальність виконавця; теоретичні положення щодо естрадного вокального виконавства як художньо-педагогічної платформи формування індивідуального сценічного іміджу; методичні засади вокальної підготовки майбутніх учителів і викладачів музичного мистецтва у контексті розвитку сценічної індивідуальності здобувачів мистецької освіти.

Практична значущість отриманих результатів дослідження визначається: отриманих результатів дослідження полягає у можливості їх використання в освітньому процесі закладів мистецької та мистецько-педагогічної освіти. Розроблена авторська методика може бути впроваджена у систему естрадної вокальної підготовки здобувачів вищої освіти бакалаврського і магістерського рівнів. Теоретичні положення і результати експериментальної роботи,

представлені у дисертації, можуть слугувати науково-методичним підґрунтям для вдосконалення змісту підготовки майбутніх педагогів у галузі музичної освіти та розроблення навчально-методичного забезпечення дисциплін вокально-виконавського і вокально-педагогічного спрямування. Матеріали дослідження можуть бути використані у науково-дослідницькій діяльності здобувачів вищої освіти другого (магістерського) та третього (освітньо-наукового) рівнів, а також у процесі організації педагогічної практики, розроблення освітніх проєктів і проведення навчально-методичних заходів, спрямованих на вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та викладачів вокалу.

Повнота викладених матеріалів у публікації. Основні результати дисертації висвітлено у 10 публікаціях, виданих українською та англійською мовами, з яких 4 статті – у наукових фахових виданнях України, одна з яких у співавторстві, та 6 – апробаційного характеру, 5 з яких одноосібні, 1 у співавторстві.

Особистий внесок здобувача у науковій статті, написаній у співавторстві, полягає в теоретичному обґрунтуванні наукових підходів до формування індивідуального сценічного іміджу школярів у процесі навчання естрадного співу та узагальненні їх педагогічного потенціалу.

Під час обговорення було визначено, що дисертантка виправила недоліки, виявлені під час першого розгляду представлених матеріалів. Також було висловлено ще деякі зауваження й рекомендації:

1. Варто розширити представлення діагностичного інструментарію, зокрема подати у додатках приклади стимульного матеріалу та бланків методик;
2. Було б доречно більш деталізувати опис окремих методів і прийомів, використаних у процесі реалізації авторської методики;
3. Варто уточнити окремі формулювання висновків для посилення їх узагальнювального характеру;
4. В окремих місцях виправити стилістичні неточності та огріхи в тексті дисертації.

5. Доцільним було би представлення у додатках до роботи стислого фотозвіту з проведених експериментальних заходів.

ВИСНОВОК

У дисертаційному дослідженні Ходот А. О. на тему «Методика підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу» представлено теоретичне обґрунтування та запропоновано розв'язання проблеми підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів як важливої та актуальної складової професійної культури майбутніх фахівців у галузі музичної освіти. Отримані результати засвідчили належний рівень вирішення поставлених у дослідженні завдань. Зміст дисертації відповідає визначеній меті, основні положення мають наукову новизну, а також теоретичну і практичну значущість. Обсяг і структура роботи відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Зміст дисертації відповідає спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Результати дослідження пройшли апробацію на 7 Міжнародних науково-практичних конференціях. Основні положення викладені у 10 публікаціях авторки: 4 з них у фахових виданнях України, з яких 1 у співавторстві, та 6 апробаційного характеру, 1 з яких у співавторстві, написані українською та англійською мовами.

Дисертаційна робота Ходот А. О. на тему «Методика підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) галузі знань 01 Освіта, педагогіка, є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що за новизною постановки проблеми та ґрунтовністю її розв'язання відповідає чинним п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44. Дисертація Ходот А. О. обговорювалася 4 березня 2026 року (протокол № 11) на розширеному засіданні кафедри музичного мистецтва і хореографії Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». За результатами обговорення прийнято рішення рекомендувати дисертацію Ходот А. І. на тему «Методика підготовки майбутніх викладачів вокалу до формування індивідуального сценічного іміджу учнів засобами естрадного співу» до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Головуючий засідання кафедри,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувачка кафедри
музичного мистецтва і хореографії

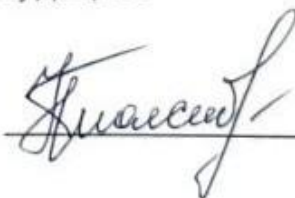
Людмила СТЕПАНОВА

Експерт кандидат педагогічних наук, професор,
професор кафедри музичного мистецтва
і хореографії

Наталія КЬОН

Експерт кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри теоретичної,
музично-інструментальної та
вокальної підготовки

Наталія ТОЛСТОВА

Учений секретар кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії

Наталія БАТЮК

